

УДК: 338.43:327.74

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.193.66-73>**Петренко В.С.**доктор економічних наук, доцент
Херсонський державний університет**Petrenko Viktoriia**

Kherson State University

<https://orcid.org/0000-0001-8336-7665>**Карнаушенко А.С.**кандидат економічних наук, доцент
Херсонський державний аграрно-економічний університет**Karnaushenko Alla**

Kherson State Agrarian and Economic University

<https://orcid.org/0000-0003-1813-2792>

ІННОВАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ ПОСТКОНФЛІКТНИХ РЕГІОНІВ: ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

Метою статті є дослідження інноваційних стратегій Європейського Союзу для економічного відновлення постконфліктних регіонів та можливостей їх адаптації в Україні. Актуальність теми полягає у необхідності використання ефективних механізмів для відбудови деокупованих територій України, зокрема через впровадження європейського досвіду. Для досягнення мети застосовано системний аналіз, порівняльний метод і метод кейс-стаді, що дозволило детально оцінити ефективність інноваційних рішень ЄС та їх адаптацію до українських реалій. У результаті дослідження визначено ключові напрями інноваційних стратегій, такі як цифрова трансформація, підтримка малого та середнього бізнесу, відновлення інфраструктури та впровадження "зелених" технологій, що можуть прискорити економічне відновлення деокупованих регіонів. Практична цінність статті полягає в розробці рекомендації щодо адаптації інноваційних стратегій ЄС для відбудови деокупованих територій України, що сприятиме їх швидкій реінтеграції та сталому розвитку.

Ключові слова: інноваційні стратегії, економічне відновлення, постконфліктні регіони, деокуповані території, сталий розвиток, цифрова трансформація, малий та середній бізнес, "зелені" технології, відновлення інфраструктури, інвестиційна привабливість.

INNOVATIVE STRATEGIES OF THE EUROPEAN UNION FOR THE ECONOMIC RECOVERY OF POST-CONFLICT REGIONS: PROSPECTS OF IMPLEMENTATION IN UKRAINE

The purpose of this article is to research innovative strategies of the European Union, which are aimed at the economic recovery of post-conflict regions, as well as to determine the possibilities of their adaptation for use in Ukraine. The relevance of the study is due to the fact that after the full-scale invasion of Russia on the territory of Ukraine, Donetsk, Luhansk, Kherson, Zaporizhzhya, etc. oblasts were under the terror of the occupiers, which negatively affected their residents, infrastructure and development of these territories. Their restoration requires the use of new approaches, including the introduction of innovative technologies and tools. The European Union has a lot of experience in this area, and its strategies can be useful for Ukraine in terms of accelerating the reconstruction process and creating favorable conditions for economic growth. The methods of system analysis, comparative analysis and the case study method were used to achieve the research goal. The systematic analysis made it possible to study a set of economic, social and political factors that influence the recovery of post-conflict regions, and the comparative method helped to determine the most effective European strategies that can be adapted to Ukrainian realities. The case study method made it possible to analyze in depth successful examples of the application of innovative strategies in EU countries, such as Croatia, Bosnia and Herzegovina, which is of great importance for the development of recommendations for the implementation of similar approaches in Ukraine. The results of the study show that innovative strategies play an important role in the reconstruction of post-conflict regions. The European Union has developed a number of tools for the reconstruction of destroyed territories, among which investments in digital transformation, development of small and medium-sized

© Петренко В.С., Карнаушенко А.С., 2024

businesses, infrastructure restoration and introduction of "green" technologies occupy an important place. In particular, the European Structural and Investment Funds provide financial support to rebuild infrastructure and stimulate economic growth in conflict-affected regions. The «Horizon Europe» program also contributes to the financing of scientific research and the development of technological innovations, which can be extremely useful for the recovery of Ukraine. The practical value of the article lies in the development of a recommendation on the adaptation of innovative EU strategies for the reconstruction of the de-occupied territories of Ukraine. The implementation of these strategies can not only contribute to economic growth, but also help create new jobs, restore infrastructure and increase the investment attractiveness of regions. In addition, the introduction of "green" technologies and digital transformation can contribute to the sustainable development and integration of Ukrainian territories into the European economic system. An important aspect is also the development of human capital through educational programs and vocational retraining, which will ensure long-term growth and social stability in regions devastated by military actions.

Keywords: innovative strategies, economic recovery, post-conflict regions, de-occupied territories, sustainable development, digital transformation, small and medium-sized business, «green» technologies, infrastructure restoration, investment attractiveness.

JEL Classification: O43, F53, P16

Постановка проблеми. Відновлення економіки постконфліктних регіонів є одним із ключових викликів, з якими стикаються держави, що пережили військові конфлікти. Для України, де окупація значних територій призвела до руйнування інфраструктури, соціальних та економічних інститутів, це завдання стає пріоритетним у контексті забезпечення стабільного розвитку та інтеграції де-окупованих регіонів у загальнодержавну економічну систему. Успішна відбудова таких регіонів вимагає не лише фінансових ресурсів, але й застосування інноваційних підходів, які можуть прискорити процеси відновлення, підвищити ефективність використання ресурсів та сприяти довготривалому розвитку.

Європейський Союз накопичив значний досвід у впровадженні інноваційних стратегій для відновлення постконфліктних регіонів, що може стати корисним прикладом для України. Інноваційні технології, інвестиційні механізми та фінансові інструменти ЄС можуть суттєво прискорити процес відбудови та сприяти сталому економічному зростанню де-окупованих територій. Адаптація цих стратегій до українських реалій має величезний потенціал для створення сприятливого середовища для бізнесу, залучення іноземних інвестицій та розвитку місцевих громад.

Однак, попри позитивні приклади, застосування інноваційних стратегій ЄС в Україні стикається з низкою викликів, серед яких нестабільна політична ситуація, недосконала законодавча база, недостатність фінансових ресурсів та слабка інституційна спроможність на місцевому рівні. Це робить дослідження можливостей і перспектив впровадження європейських інноваційних стратегій надзвичайно важливим для формування ефективних політик економічного відновлення де-окупованих регіонів України.

Таким чином, актуальність даного дослідження полягає в необхідності розробки дієвих механізмів адаптації інноваційних стратегій ЄС для відновлення економіки постконфліктних територій України, що сприятиме їхній швидкій реінтеграції та сталому розвитку в майбутньому.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Питання відновлення економіки постконфліктних регіонів стало предметом багатьох наукових досліджень, особливо у контексті застосування інноваційних стратегій. Вчені та експерти з різних країн аналізували економічні, соціальні та інституційні чинники, що сприяють ефективному відновленню зруйнованих конфліктами територій. Вагомий внесок у вивчення цього питання зробили такі науковці, як Barakat S. та Zyck S., які досліджували економічні наслідки збройних конфліктів та роль міжнародної допомоги у постконфліктному відновленні [1, с.1072], а також Collier P., який акцентував увагу на інноваційних механізмах відбудови інфраструктури та створення робочих місць [2, с. 103].

Наукові роботи дослідників, таких як Aaronson, H., Vukovic, B., & Trebjesanin, B., демонструють, що інноваційні технології, зокрема цифрові рішення та «зелені» технології, є важливими інструментами для прискорення економічного зростання в постконфліктних регіонах. Їхні дослідження показали, що впровадження інновацій сприяє не лише відновленню інфраструктури, а й покращенню якості життя населення та залученню інвестицій [3].

Європейський Союз, маючи значний досвід у відновленні регіонів, постраждалих від конфліктів, часто є предметом досліджень. У своїй роботі Hoeffler A., Ijaz S. & Von Billerbeck S. розглядає основні інструменти, які використовуються Світовим банком для підтримки країн, що постраждали від конфліктів, зокрема програми фінансування інфраструктурних проєктів, інвестування у малий та середній бізнес, а також розвиток цифрових технологій. Автор наголошує на важливості мультидисциплінарного підходу, який об'єднує економічні, соціальні та політичні аспекти [4].

Значна кількість досліджень присвячена ролі Європейського фонду регіонального розвитку (ЄФРР) та Європейського інвестиційного банку (ЄІБ) у відновленні регіонів. В працях Turzó M. [5] та Bubbico, R. L., Rubianes, A. C., Ottersten, E. K., & Sioliou, M. K. [6] детально проаналізовано вплив цих інститутів на фінансування інноваційних проєктів в регіонах, що постраждали від конфліктів, і демонструють, як фінансові

інструменти ЄС сприяють створенню нових робочих місць та відновленню промисловості.

Дослідження українських науковців, таких як Алексєнко В. [7, с. 61], Орел, Ю. Л., Прочан, А. О., & Нестеренко, О. П. [8] та Писарчук, О. В., Орел, Ю. Л., & Єжелей, Ю. О. [9, с. 460] висвітлюють актуальність використання європейського досвіду для відбудови регіонів, які постраждали від російської агресії. Їхні дослідження вказують на те, що адаптація європейських інноваційних практик до українських реалій потребує глибокого аналізу місцевих особливостей і викликів, таких як недостатність інституційної спроможності та фінансових ресурсів.

Отже, вищезгадані наукові дослідження підкреслюють важливість інноваційних стратегій для відновлення постконфліктних регіонів, демонструючи значний позитивний вплив Європейського Союзу в цьому процесі. Вивчення європейського досвіду дає Україні можливість адаптувати найкращі практики для відновлення деокупованих територій та стимулювання сталого економічного розвитку.

Метою статті є дослідження інноваційних стратегій Європейського Союзу для економічного відновлення постконфліктних регіонів і визначення можливостей їх адаптації та впровадження в Україні з метою стимулювання сталого економічного розвитку деокупованих територій.

Вклад основних результатів дослідження. Інноваційні стратегії відіграють ключову роль у сучасних підходах до економічного відновлення постконфліктних регіонів. Теоретичні засади цих стратегій базуються на кількох фундаментальних концепціях, що включають інноваційну теорію, економіку знань, стійкий розвиток та регіональну економіку.

Основою інноваційних стратегій є теорія інновацій, сформована Йозефом Шумпетером. Він визначав інновації як рушійну силу економічного зростання, вважаючи їх ключовим фактором структурних змін у будь-якій економіці. Відповідно до цієї теорії, інновації можуть бути представлені у вигляді нових продуктів, процесів, ринків або джерел сировини, що створюють умови для підвищення продуктивності, ефективного використання ресурсів та формування нових ринкових можливостей. Для постконфліктних регіонів ці підходи є особливо важливими, оскільки інновації здатні прискорити процес відновлення економіки та сприяти залученню інвестицій [10, с.30].

Друга важлива теоретична основа — концепція економіки знань, яка підкреслює роль знань, інформації та технологій як основних факторів виробництва, що запропонована Пітером Друкером, вказує на необхідність створення умов для генерації, поширення та застосування знань. Відновлення постконфліктних регіонів на основі економіки знань передбачає інвестиції у людський капітал, розвиток освітніх та науково-дослідних інституцій, а також стимулювання співпраці між державою, наукою та бізнесом [11, с. 71].

Теорія стійкого розвитку, запропонована в рамках

глобальних ініціатив ООН та доповнена Sen A. [12] та Daly H. [13], також є основоположною для інноваційних стратегій відновлення. Теорія підкреслює необхідність гармонійного розвитку економіки, суспільства та навколишнього середовища. У контексті постконфліктних регіонів інноваційні стратегії мають бути спрямовані на забезпечення стійкості відновлення, що означає не лише відбудову економічної інфраструктури, але й розвиток соціальних інститутів та захист екології.

Регіональна економіка також формує важливу теоретичну основу для розробки інноваційних стратегій. Концепції, розроблені такими дослідниками, як Isard W. [14] та Porter M. [15, с. 110], підкреслюють роль територіальної спеціалізації, кластерних моделей розвитку та місцевих ринків у стимулюванні економічного зростання. Інноваційні стратегії для відновлення регіонів мають базуватися на створенні конкурентних переваг регіону шляхом розвитку місцевих інноваційних кластерів, інфраструктурних проєктів та стимулювання співпраці між різними економічними суб'єктами [14; 15, с. 110].

Одним із ключових елементів інноваційних стратегій є застосування інструментів державної політики та програм підтримки, таких як фінансові стимули, субсидії для бізнесу, розвиток інноваційних центрів та технопарків, що ґрунтуються на концепції державного регулювання та підтримки інновацій, розробленій Nelson R. [16, с.301] і Winter S. [17, с. 270]. Важливою частиною цих підходів є розвиток інституційної спроможності на державному рівні для ефективного управління інноваційними процесами та залучення приватного сектору до економічного відновлення [16, с.301; 17, с. 270].

Таким чином, інноваційні стратегії для економічного відновлення базуються на поєднанні кількох ключових теоретичних напрямків. Вони передбачають не лише впровадження новітніх технологій, але й створення умов для розвитку людського капіталу, знань, співпраці між державою та бізнесом, забезпечення стійкого розвитку та інтеграцію регіональних ініціатив, що робить інновації важливим інструментом для економічного відновлення та розвитку постконфліктних регіонів, таких як деокуповані території України.

Європейський Союз (ЄС) має великий досвід у розробці та впровадженні інноваційних стратегій для відновлення регіонів, постраждалих від конфліктів. Стратегії є складовою політик регіонального розвитку ЄС та спрямовані на стимулювання економічного зростання, створення робочих місць, підвищення інституційної спроможності, а також соціальну та економічну інтеграцію. Основні напрями інноваційних стратегій ЄС базуються на таких принципах, як сталий розвиток, цифрова трансформація, підтримка малого та середнього бізнесу (МСБ), розвиток інфраструктури та сприяння екологічно чистим технологіям (табл. 1).

Одним із ключових інструментів ЄС для відновлення регіонів є використання Європейських структурних та інвестиційних фондів (ЄСІФ). Ці фонди

спрямовані на фінансування проєктів у сферах інновацій, досліджень, розвитку інфраструктури та підтримки малого й середнього бізнесу. ЄСІФ забезпечує

ресурси для регіонів, які мають низькі рівні розвитку або були пошкоджені конфліктами, з метою інтеграції їх у загальноєвропейський економічний простір.

Таблиця 1

Інноваційні стратегії Європейського Союзу для відновлення постконфліктних регіонів

Стратегія	Опис
Європейські структурні та інвестиційні фонди (ЄСІФ)	Фінансування проєктів для відновлення інфраструктури, підтримки малого і середнього бізнесу, інновацій та екологічних проєктів.
Ініціатива "Інноваційна Європа"	Створення інноваційних екосистем через науково-дослідні центри, технопарки та підтримку стартапів для розвитку технологічних індустрій у постконфліктних регіонах.
"Зелений курс" ЄС	Впровадження "зелених" технологій та забезпечення стійкого розвитку через розвиток відновлюваної енергетики та екологічно чистих проєктів.
Підтримка малого та середнього бізнесу (МСБ)	Фінансові інструменти для підтримки МСБ у постконфліктних регіонах, такі як гранти, мікрофінансування та програми доступу до ринків.
Програма "Горизонт Європа"	Фінансування наукових досліджень і розробок у таких сферах, як цифрова економіка, медицина, екологія та енергетика.
Соціальні інновації та розвиток людського капіталу	Освітні програми, перепідготовка робочої сили та соціальна інтеграція через такі ініціативи, як Erasmus+ та Європейський соціальний фонд.
Цифрова трансформація та інфраструктурні проєкти	Розвиток цифрової інфраструктури, розширення доступу до Інтернету та впровадження електронних послуг у державному управлінні та бізнесі.

Джерело: згруповано авторами на основі [5; 7; 17]

У постконфліктних регіонах ЄС фонди використовуються для реконструкції зруйнованих інфраструктурних об'єктів, відновлення промислових зон, інвестицій у «зелені» технології та підтримки цифрової трансформації економіки. Наприклад, у Хорватії після конфлікту 1990-х років значні інвестиції з ЄСІФ допомогли відновити транспортну інфраструктуру та промисловий потенціал країни.

Європейський Союз активно просуває концепцію «Інноваційна Європа», яка спрямована на створення інноваційних екосистем у постконфліктних регіонах. Її суть полягає в розвитку науково-дослідних центрів, технопарків, інкубаторів стартапів та центрів підтримки підприємництва. Ці ініціативи спрямовані на залучення іноземних та внутрішніх інвестицій, стимулювання розвитку технологічних компаній та використання новітніх наукових досягнень у практичній площині.

Для відновлення постконфліктних регіонів значний акцент робиться на підтримці інновацій у таких сферах, як відновлювана енергетика, аграрні технології та цифрові рішення. Цей підхід має на меті не лише

відбудову зруйнованих секторів економіки, але й розвиток нових індустрій, здатних забезпечити сталий розвиток і підвищення конкурентоспроможності регіону на глобальному ринку.

Одним із важливих елементів інноваційних стратегій ЄС є «Зелений курс», який спрямований на екологічно чистий розвиток економіки та впровадження принципів стійкого розвитку. У постконфліктних регіонах цей підхід відіграє важливу роль, оскільки економічне відновлення має супроводжуватися екологічною стійкістю та відновленням природних ресурсів.

Інноваційні проєкти, фінансовані ЄС у цьому напрямку, часто включають впровадження технологій відновлюваної енергетики (вітряна, сонячна енергія), сталого управління водними ресурсами та захисту біорізноманіття, що дозволяє не лише знизити залежність від традиційних джерел енергії, але й створити нові робочі місця в екологічно чистих секторах економіки.

Європейський Союз визнає важливу роль малого та середнього бізнесу у відновленні економіки постконфліктних регіонів. МСБ є головним джерелом створення робочих місць та інноваційних рішень. ЄС активно

підтримує МСБ через фінансові інструменти, такі як гранти та позики від Європейського інвестиційного банку (ЄІБ), програми мікрофінансування та програми доступу до ринків. Інноваційні стратегії включають стимулювання підприємництва та підтримку бізнес-ініціатив у таких секторах, як агропромисловість, ІТ та промислові інновації, що дозволяє постконфліктним регіонам швидше інтегруватися в економіку ЄС та залучати зовнішні інвестиції для розвитку місцевого підприємництва.

Програма ЄС «Горизонт Європа» є одним із найважливіших інструментів для фінансування інноваційних досліджень і розробок у постконфліктних регіонах. Вона підтримує проекти в сферах високих технологій, цифрової економіки, медицини, екології та енергетики. За допомогою цієї програми країни, що відновлюються після конфліктів, можуть залучати фінансування для впровадження новітніх технологій у свої економічні та соціальні процеси.

Інноваційні стратегії ЄС також включають розвиток людського капіталу та соціальних інновацій. ЄС фінансує освітні програми, програми перепідготовки робочої сили та соціальної інтеграції, що спрямовані на подолання наслідків конфліктів, таких як безробіття та соціальна ізоляція. Наприклад, програми

«Erasmus+» та «Європейський соціальний фонд» фінансують освітні ініціативи та проекти для підвищення кваліфікації робочої сили у постконфліктних регіонах.

Цифрові технології відіграють ключову роль у стратегіях ЄС для відновлення постконфліктних регіонів. Інноваційні проекти в цьому напрямку спрямовані на розвиток цифрової інфраструктури, розширення доступу до Інтернету, впровадження цифрових сервісів в управлінні та розвитку електронного урядування. Наприклад, у Боснії та Герцеговині ЄС інвестував у створення цифрових платформ для підтримки громадянського суспільства та бізнесу, що сприяло прозорості та ефективності державних послуг.

Таким чином, інноваційні стратегії ЄС для відновлення постконфліктних регіонів базуються на комплексному підході, що охоплює економічний, соціальний та екологічний аспекти. Їх адаптація для України може сприяти ефективному відновленню деокупованих територій і стимулюванню сталого розвитку країни.

Постконфліктні регіони світу мають кілька успішних прикладів відновлення, які можуть стати важливими кроками для відновлення України, які демонструють, як поєднання міжнародної підтримки та місцевих ініціатив сприяло відновленню економіки та створенню умов для сталого розвитку (табл. 2).

Таблиця 2

Успішні приклади відновлення постконфліктних регіонів за допомогою програм ЄС

Регіон	Програма/Ініціатива ЄС	Основні досягнення
Балкани (Боснія і Герцеговина, Сербія, Хорватія)	Інструмент передвступної допомоги (ІРА), Європейські структурні фонди	Відновлення інфраструктури, розвиток туристичної галузі, зростання інвестицій у промисловість
Косово	Інструмент передвступної допомоги (ІРА)	Відновлення інфраструктури, підтримка малого та середнього бізнесу, розвиток ІТ-сектору
Північна Ірландія	Програми SEUPB, спеціальна підтримка ЄС	Розвиток туристичної галузі, стимулювання економічного зростання через інновації у виробництві
Руанда	Гуманітарна та економічна допомога через Європейський фонд розвитку	Сталий розвиток, модернізація сільського господарства, підтримка технологічного розвитку
Сьєрра-Леоне	Інвестиції у сільське господарство через програми ЄС та міжнародні ініціативи	Підвищення продовольчої безпеки, розвиток малого бізнесу та цифрової фінансової інклюзії

Джерело: згруповано авторами на основі [1; 2; 3; 4]

Для України вище наведені успішні приклади є можливість швидкого відновлення. По-перше, міжнародна допомога, особливо від ЄС, є критично важливою для реконструкції інфраструктури і розвитку інноваційних секторів. По-друге, інвестиції у людський капітал, зокрема освіту та підготовку кваліфікованих кадрів, є основою для довготривалого економічного зростання. Важливим напрямом також є розвиток екологічно стійких технологій, таких як відновлювана енергетика. Крім того, підтримка малого і середнього бізнесу через гранти і доступ до ринків може стати важливим чинником для створення нових робочих місць та

економічної стабілізації регіонів. Запровадження цифрових технологій також здатне прискорити відновлення, зокрема через електронне урядування і розвиток ІТ-сектору.

Впровадження європейських інноваційних стратегій в Україні, особливо на деокупованих територіях, має значний потенціал для відновлення економіки та сталого розвитку. Однак цей процес потребує врахування як існуючих можливостей, так і викликів, пов'язаних з адаптацією європейських практик до українських реалій (табл. 3).

Впровадження європейських інноваційних

стратегій в Україні має значний потенціал для стимулювання економічного відновлення деокупованих територій. Однак для успішної адаптації цих стратегій необхідний недолік низки викликів, пов'язаних із недостатньою інфраструктурою, інституційними

бар'єрами та обмеженими ресурсами. Створення сприятливого середовища для інновацій та залучення міжнародної підтримки може сприяти стійкому економічному розвитку цих регіонів та їх інтеграції в загальнодержавну економіку.

Таблиця 3

Аналіз можливостей впровадження європейських інноваційних стратегій в Україні

Стратегія	Можливості	Виклики
Інфраструктурна підтримка	Залучення фінансування з Європейських структурних фондів для відновлення інфраструктури; Використання сучасних технологій для реконструкції об'єктів.	Бюрократичні перепони та непрозорі процедури.
Розвиток інноваційних екосистем	Створення інноваційних кластерів та технопарків; Залучення міжнародних інвесторів та компаній.	Недостатня інфраструктура та кількість кваліфікованих фахівців.
Зелений курс та сталий розвиток	Інвестиції у відновлювану енергетику; Розвиток сталого сільського господарства.	Брак законодавчих рамок для розвитку відновлюваної енергетики; Високі початкові витрати.
Підтримка малого та середнього бізнесу	Фінансова підтримка МСБ через європейські програми грантів; Стимулювання підприємницької діяльності.	Обмежений доступ до європейських програм; Слабка бізнес-інфраструктура.
Цифрова трансформація	Впровадження цифрових рішень у державне управління; Модернізація бізнесу через цифрові технології.	Відсутність інфраструктури для цифрових рішень; Слабка інтеграція цифрових технологій.
Розвиток людського капіталу та соціальні інновації	Професійна перепідготовка населення; Розвиток освітніх ініціатив та програм для молоді.	Брак ресурсів для освітніх програм; Відтік населення з регіонів.

Джерело: згруповано авторами

Висновки. Інноваційні стратегії Європейського Союзу мають значний потенціал для економічного відновлення постконфліктних регіонів України. Європейський досвід у таких напрямках, як відновлення інфраструктури, підтримка малого та середнього бізнесу, цифрова трансформація та впровадження «зелених» технологій, може бути адаптовано до українських реалій. Зокрема, фінансові інструменти ЄС, спрямовані на стимулювання інновацій, можуть прискорити процес відбудови зруйнованих територій і сприяти довгостроковому сталому розвитку. Однак, впровадження цих стратегій супроводжується рядом викликів, зокрема нестачею інституційної спроможності, фінансових

ресурсів та наявністю бюрократичних перепон. Важливою умовою для успішної реалізації інноваційних стратегій є активна співпраця між державою, міжнародними партнерами та місцевими громадами.

Успішне відновлення деокупованих регіонів вимагає комплексного підходу, що включає активну співпрацю між українською владою, міжнародними партнерами та місцевими громадами. Реалізація цих заходів сприятиме стабільному розвитку деокупованих територій, відновленню економічної активності та довготривалій інтеграції в європейський економічний простір.

Список використаних джерел:

1. Barakat S., & Zyck S. The evolution of post-conflict recovery. Third world quarterly. 2009. vol. 30 № 6, с. 1069-1086. URL: <https://www.jstor.org/stable/40388300>
2. Collier P. Post-conflict recovery: How should strategies be distinctive? Journal of African Economies. 2009. 18, 99-131. <https://doi.org/10.1093/jae/ejp006>
3. Aaronson H., Vukovic B., & Trebjesanin, B. Accelerating Sustainable Growth in Post-Conflict Serbia. 2008. URL: <https://www.marketlinks.org/sites/default/files/resource/files/mR%2087.pdf>
4. Hoeffler, A., Ijaz, S. S., & Von Billerbeck, S. (). Post-conflict recovery and peacebuilding. Washington, DC: World Bank. 2011. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/178251468161370291/pdf/620440WP0POST00BOX0361475B00PUBLIC0.pdf>
5. Turró, M. (2022). The European Investment Bank as a major player in EU urban policy. In Deciphering the European Investment Bank. URL: <https://www.eib.org/en/projects/topics/sustainable-cities-regions/urban-development/index#:~:text=Every%20year%2C%20the%20EIB%20dedicates,of%20the%20COVID%2D19%20crisis.>
6. Bubbico, R. L., Rubianes, A. C., Ottersten, E. K., & Sioliou, M. K. (2016). Cohesion policy, EU economic

governance and the role of the European Investment Bank. In Handbook on Cohesion Policy in the EU. Pp. 186-202. <https://doi.org/10.4337/9781784715670.00026>

7. Алексєєнко, В. Ю. (2024). ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК У ПОВОСННІЙ ВІДБУДОВІ НА МЕЗО-РІВНІ. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка», 2024. №1 (63), с. 59-65. [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1\(63\).59-65](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1(63).59-65)

8. Орел, Ю. Л., Прочан, А. О., & Нестеренко, О. П. Перспективи післявоєнного відновлення економіки України: реалії сьогодення. Академічні візії, 2024. № 31. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1060>

9. Писарчук, О. В., Орел, Ю. Л., & Єжелій, Ю. О. (2023). Особливості бюджетування грантових заявок: аналіз повоєнної відбудови української економіки. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. Випуск 37/2023 с. 451-458. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8138111>

10. Hospers, G. J. Joseph Schumpeter and his legacy in innovation studies. Knowledge, Technology & Policy, 2005. vol. 18(3), pp. 20-37. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s12130-005-1003-1>

11. Drucker, P. F. The rise of the knowledge society. The Wilson Quarterly, 1993. Vol. 17, No. 2, pp. 52-72. URL: https://cooperative-individualism.org/drucker-peter_the-rise-of-the-knowledge-society-1993-spring.pdf

12. Sen, A. K. Collective Choice and Social Welfare: Expanded Edition. Penguin Books Limited, 2017. p. 640. URL: https://books.google.com.ua/books?hl=en&lr=&id=9I4sDAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT25&ots=yfF425xV-h&sig=O_GUuY701BdXcpvwYITPqduYs9E&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

13. Daly, H. E. (2014). Beyond growth: the economics of sustainable development. Beacon Press. URL: https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=AgVoBAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP9&dq=Herman+Daly&ots=fHr6dDT9oU&sig=pcuEtGpuGMkX9L1VaT8z2S_eyOA&redir_esc=y#v=onepage&q=Herman%20Daly&f=false

14. Isard, W. Methods of regional analysis. 1956 URL: https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=GBAUawAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA1&dq=Walter+Isard&ots=2F8r7UPEbj&sig=tcRtY7rK83uIhKmlavZhHlziaQ&redir_esc=y#v=onepage&q=Walter%20Isard&f=false

15. Porter, M. E. (1991). Towards a dynamic theory of strategy. Strategic management journal, Vol. 12(S2), pp. 95-117. <https://doi.org/10.1002/smj.4250121008>

16. Nelson, R. R. (1959). The simple economics of basic scientific research. Journal of political economy, Vol. 67, № 3, pp. 297-306. DOI: 10.1086/258177

17. Winter, S. C. Implementation perspectives: Status and reconsideration. The SAGE handbook of public administration. 2012. pp. 265-278. URL: https://www.researchgate.net/publication/292392013_Implementation_Perspectives_Status_and_Reconsideration

References:

1. Barakat, S., & Zyck, S. (2009). The evolution of post-conflict recovery. Third World Quarterly, 30(6), 1069-1086. Retrieved from: <https://www.jstor.org/stable/40388300> [in English]

2. Collier, P. (2009). Post-conflict recovery: How should strategies be distinctive? Journal of African Economies, 18, 99-131. <https://doi.org/10.1093/jae/ejp006> [in English]

3. Aaronson, H., Vukovic, B., & Trebjesanin, B. (2008). Accelerating sustainable growth in post-conflict Serbia. Retrieved from: <https://www.marketlinks.org/sites/default/files/resource/files/mR%2087.pdf> [in English]

4. Hoeffler, A., Ijaz, S. S., & Von Billerbeck, S. (2011). Post-conflict recovery and peacebuilding. Washington, DC: World Bank. Retrieved from: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/178251468161370291/pdf/620440WPOPOST00BOX0361475B00PUBLIC0.pdf> [in English]

5. Turró, M. (2022). The European Investment Bank as a major player in EU urban policy. In Deciphering the European Investment Bank. Retrieved from: <https://www.eib.org/en/projects/topics/sustainable-cities-regions/urban-development/index#:~:text=Every%20year%2C%20the%20EIB%20dedicates,of%20the%20COVID%2D19%20crisis.> [in English]

6. Bubbico, R. L., Rubianes, A. C., Ottersten, E. K., & Sioliou, M. K. (2016). Cohesion policy, EU economic governance and the role of the European Investment Bank. In Handbook on Cohesion Policy in the EU (pp. 186-202). <https://doi.org/10.4337/9781784715670.00026> [in English]

7. Alexeenko, V. Yu. (2024). Innovatsiynny rozvytok u povoyenniy vidbudovi na mezo-rivni [Innovative development in post-war reconstruction at the meso-level]. Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series "Economics", 1(63), 59-65. [https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1\(63\).59-65](https://doi.org/10.24144/2409-6857.2024.1(63).59-65) [in Ukrainian]

8. Орел, Ю. Л., Прочан, А. О., & Нестеренко, О. П. (2024). Perspektyvy pislyavoyennoho vidnovlennya ekonomiky Ukrainy: realiyi sohodennya [Prospects for the post-war recovery of Ukraine's economy: today's realities]. Academic Visions, 31. Retrieved from: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/1060> [in Ukrainian]

9. Pisarchuk, O. V., Orel, Yu. L., & Yezheliy, Yu. O. (2023). Osoblyvosti byudzhetuvannya hrantovykh zayavok:

analiz povoyennoyi vidbudovy ukrayinskoyi ekonomiky [Peculiarities of budgeting of grant applications: analysis of the post-war reconstruction of the Ukrainian economy]. *Scientific Notes of the Lviv University of Business and Law*, (37), 451-458. <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.8138111> [in Ukrainian]

10. Hospers, G. J. (2005). Joseph Schumpeter and his legacy in innovation studies. *Knowledge, Technology & Policy*, 18(3), 20-37. Retrieved from: <https://link.springer.com/article/10.1007/s12130-005-1003-1> [in English]

11. Drucker, P. F. (1993). The rise of the knowledge society. *The Wilson Quarterly*, 17(2), 52-72. Retrieved from: https://cooperative-individualism.org/drucker-peter_the-rise-of-the-knowledge-society-1993-spring.pdf [in English]

12. Sen, A. K. (2017). *Collective Choice and Social Welfare: Expanded Edition*. Penguin Books Limited. Retrieved from: https://books.google.com.ua/books?hl=en&lr=&id=9I4sDAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT25&ots=yfF425xV-h&sig=O_GUuY701BdXcpvwYITPqduYs9E&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false [in English]

13. Daly, H. E. (2014). *Beyond growth: The economics of sustainable development*. Beacon Press. Retrieved from: https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=AgVoBAAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP9&dq=Herman+Daly&ots=fHr6dDT9oU&sig=pcuEtGpuGMkX9L1VaT8z2S_eyOA&redir_esc=y#v=onepage&q=Herman%20Daly&f=false [in English]

14. Isard, W. (1956). *Methods of regional analysis*. Retrieved from: https://books.google.com.ua/books?hl=uk&lr=&id=GBAUAAQBAJ&oi=fnd&pg=PA1&dq=Walter+Isard&ots=2F8r7UPEbj&sig=tcrRTy7rK83uIhKmIavZhHlziaQ&redir_esc=y#v=onepage&q=Walter%20Isard&f=false [in English]

15. Porter, M. E. (1991). Towards a dynamic theory of strategy. *Strategic Management Journal*, 12(S2), 95-117. <https://doi.org/10.1002/smj.4250121008> [in English]

16. Nelson, R. R. (1959). The simple economics of basic scientific research. *Journal of Political Economy*, 67(3), 297-306. <https://doi.org/10.1086/258177> [in English]

17. Winter, S. C. (2012). Implementation perspectives: Status and reconsideration. In *The SAGE Handbook of Public Administration* (pp. 265-278). Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/292392013_Implementation_Perspectives_Status_and_Reconsideration [in English]